

veracht en niets gezegd werd, de Kerk verkent, dan ware de indruk ge- in het geheel alles is over- lullekeur. Wat uitdrukkelijke rde Kerk (Ge-) „dat alle ge- bij de ware ende de eenig- werpende aan

otestant alleen kent, want in ihmismus wordt amenten heeft ond ingesteld? elligen Doop en

otestant in het en ijdel zinne- in de Ge- meerde Kerk ngekeerd „dat niet ijdel noch gen, want dat in die is, zonder zonden“. Ter- gezegd wordt rij niet, als wij ns getogen en k en natuurlijk a Christus is.“ ttestant voor ren, een onver- t, die dikwijls afkeer. Want de eer, die de ewijst, hij cert e de vrouwen“ onzer kerken e „gelukzalige Een geloovig hier toch alleen de Moeder van van haar ge- ant geldt het ar zullen zalig d haar schonk. protestantisme al bijster slecht torisch gebied f.

alvin, Luther, de andere her- ft u gezonden? unnen geven en a genomen tot s om hun vol- Calvijnia werd teld:

der doen om gelukkigijewijze t, of liever God n man betaald nde hem daarna door zijne vrien- dwam, had Gods tigtige getroffen; ed.

men hem het ij antwoordde eenige scheld- rdwische tark, r het hoofd te

niet weerlegd van Calvijn's van die vele enkel ernstig dat Luther en n hebben ge- ighheid hunner n scheldwoor- ten kent. van Roomsche aarmede den enen of onzen als de kippen orstelling van re onkunde“ an de kaak e betalen.

oeholen. Een religie, die elke openbaring Gods verwerpt en alleen in eigen hart en rede het steunpunt voor haar geloof en leven vinden wij, kan op den duur niet bestaan.

as: Van den g, uit de col- r den heer J. Mcj. Tuinenga

EMAN, mingmeester.

Prof. Oort het nigen opende, toekomst der d:

wij erkennen of anderen ge- rekenschap af- in omschrijven onze roeping boek, niet op wij met beslis- tischen hielpen n wij de namen er tijd; dank-

baar zagen wij dat er geweest zijn en nog zijn de 't goddelijke zagen voordat wij het zagen, die seggen: Daar is het! en nu zien wij het ook. Maar zelve willen wij 't zien; anderz werd en voor- beeld binden ons niet, wij erkennen te niet als leidende wanneer eigen hart en eigen rede anders getuigen dan zij. Wij verre uwen op ons persoon- lijk vermoegen God te leeren kennen, en gelooven dat alle menschen tot die geestelijke vrijheid en zelfstandigheid moeten opgevoerd worden.

Zoo godsdienstig tot zijn valt zwaar. Dat wij schier overal in de minderheid zijn is niet overal daarom pijnlijk omdat wij somwijlen in het maatschappelijk leven achteruit gezet worden en in de kerkelijke wereld eens ondergeschikte plaats in- nemen. Zeker, een en ander is niet aangenaam, soms zelfs pijnlijk wanneer wij persoonlijk er onder lijden of zien dat de hoogste belangen onze mede- menschen geschaad worden doordat wij zooveel minder talrijk zijn dan zij, die op kerkelijk en staatkundig gebied den schepter zwaaien. Maar smartelijker is het dat ons eigen geloof door de geringheid van ons aantal op een zware proef wordt gesteld. En dit is inderdaad het geval. Immers, nooit loopen wij meer gevaar om zwakheid te voelen en zwak te zijn dan wanneer wij ons be- wegen in die sfeer van hooge denkbeelden en re- ine aandoeeningen waarin het denken zich ten slotte o machtig toont en de zinlijkheid vaak de stem der edelste en reinste opweelingen en gewaar- worden dof maakt. Dienstgevolge voelen wij nooit meer behoefte aan den steun van anderen dan op dit gebied.

Het klinkt fier, niet te willen leiden een geestelijk leven op hooren zeggen, integendeel zelve God te willen zien, met Hem om te gaan, zijn naam nabijheid te voelen; maar wij zijn niet altijd in de stemming die daarbij past, en kunnen het wellicht niet altijd zijn. Er zijn uren waarin God ons nabij is, waarin ons oog helder, ons hart hoogvoelend, onze wij- krachtig is; maar dit zijn slechts de hoogtepunten van het leven, en wij verkeeren vaak in de vlakke, waar het uitsicht is belemmerd en de lucht zwoel. Wanneer onze stemming alledaagsch is, de dingen van het gewone leven ons in beslag nemen en somwijlen een floers over onze ziel ligt, dan geloof- ven wij in God slechts op gezag van onze eigen herinneringen. Dit moge beter zijn dan het te doen op anderz gezag, de waarheid staat toch in die tijden buiten ons.

Groote waarde heeft het zelf te hebben gedacht en voortdurend te denken over de hoogste vraag- stukken des levens, en daarvan geronde, diepe, vruchtbare, bij benadering ware oplossingen te verkrijgen, in elk geval zulke die wij zelve hebben gevonden; want alle wat wij zelve doordacht, min of meer doorleefd hebben, is ons eigendom, maakt ons rijker. Maar de raadselen, die ons om- ringen, zijn talrijk en zwaar om op te lossen. Gods hand te zien te midden der stofelijke en geestelijke natuur die zich naar vaste, onverbrekelijke wetten beweegt, in Zijn almacht en wijsheid te gelooven bij de aanschou- ing van een wereld waarin zonde en ellende gedurig hare triomphen viert en het goede onmachtig schijnt, te gelooven in Zijne liefde, die niet wil dat één der kleinen verloren gaat en waarvoor elke menschenlij onzijdige waarde heeft, terwijl wij weten dat duizenden bij duizenden ver- wijnen, omkomen naar lichaam en ziel — onbe- gripeeljk kwistigheid met menschenlevens en men- schenzielen, aan de verspillering der iente geelk, welke onontelbare bloedsdromen ontliken die geen vrucht zett n, talloze inkomsten doet ontstaan voor een oogeblik — bij dat alles aan Gods liefde vast te houden — uit eigen overtuiging en aanschouwing, dat is zwaar.

Heerlijk is het te durven zeggen: wat goed en kwaad is, wat ik moet doen en laten, dat wil ik zelf uitmaken, geen priester schrijft het mij voor, geen boek leert het mij. Maar al zijn er menschen, die niet wil dat één der kleinen verloren gaat en waarvoor elke menschenlij onzijdige waarde heeft, terwijl wij weten dat duizenden bij duizenden ver- wijnen, omkomen naar lichaam en ziel — onbe- gripeeljk kwistigheid met menschenlevens en men- schenzielen, aan de verspillering der iente geelk, welke onontelbare bloedsdromen ontliken die geen vrucht zett n, talloze inkomsten doet ontstaan voor een oogeblik — bij dat alles aan Gods liefde vast te houden — uit eigen overtuiging en aanschouwing, dat is zwaar.

der doen om gelukkigijewijze t, of liever God n man betaald nde hem daarna door zijne vrien- dwam, had Gods tigtige getroffen; ed.

men hem het ij antwoordde eenige scheld- rdwische tark, r het hoofd te

niet weerlegd van Calvijn's van die vele enkel ernstig dat Luther en n hebben ge- ighheid hunner n scheldwoor- ten kent. van Roomsche aarmede den enen of onzen als de kippen orstelling van re onkunde“ an de kaak e betalen.

oeholen. Een religie, die elke openbaring Gods verwerpt en alleen in eigen hart en rede het steunpunt voor haar geloof en leven vinden wij, kan op den duur niet bestaan.

as: Van den g, uit de col- r den heer J. Mcj. Tuinenga

EMAN, mingmeester.

Classe Amersfoort.
D: classe Amersfoort op D. V. vergadering op 17 Oct. e.k. op de gewone tijd en plaats. Punten voor het agendum vóór 23 Sept. a s in te zenden bij B. I. de Ruig, voorzitter van de roepende Kerk te Soest.
P. PLOOS, Scriba.
Soest, 9 Sept. 1903.

AAN DE GEREFORMEERDE KERKEN.
Door de Deputaten voor de Correspondentie met de Hooge Overheid is, volgens hunne In- structie, jongstleden Maandag, den verjaardag van H. M. de Koningin, telegraphisch Haar de volgende gelukwensch toegezonden:
HARE MAJESTEIT DE KONINGIN.
Mevrouw!

De Gereformeerde Kerken in Nederland be- truidige hulde en innige gehechtheid; zij danken den Heere voor hetgeen Hij in U den Volke gaf, en bidden dat Hij Uw Majesteit nog lang spare, rijkelijk zegene en Uwe regering to- nemend gezegend doe zijn.

Deputaten der Kerken,
NOORDIJZ, Secretaris

Hierop werd het volgende antwoord ont- vangen:
NOORDIJZ, Secretaris Gereformeerde Kerken, Kampen.

Hare Majesteit de Koningin draagt mij op aan de Gereformeerde Kerken in Nederland Hoogstaderzelver dank over te brengen voor aangeboden gelukwenschen.

Adjutant van Dienst,
VAN GEEN.

Namens Deputaten voornoemd,
M. NOORDIJZ, Secretaris.
Kampen, 1 Sept. 1903.

Kort verslag van de vergadering der classis Utrecht op Woensdag 2 September 1903.

Da. Ruijs opent als preses de samenkomst. Da. Van Bueren fungeert als scriba. Ds. Buitenhuis als Assessor.

Da. Van Minnen wordt toegesproken door den voorzitter, naar aanleiding van zijn 30 jarig verhoort te Utrecht, en bidt hem 's Heeren zegne toe, met den wensch, dat Z.E.w. nog lang gepaard moge blijven voor die Kerk, en voor onze Classis, waarin zijn arbeid zeer gewaar- deerd wordt.

De Kerk van Driebergen vraagt het oordeel der classe, hoe de kerkeraad in zijn geheel als Doopgetuige heeft op te treden. De classis oor- deelt, dat één der kerkeraadsliden als zoodanig wordt gemandateerd, om namens den kerke- raad te antwoorden, die echter in zijn geheel getuige blijft. Benschop vraagt, hoe te handelen met 3 huisgezinnen, die zich wenschen te voegen bij de Geref. Kerk van Oudewater. Deze vraag wordt commissariaal gemaakt. Ds. Buitenhuis en Fernhout worden als zoodanig benoemd met den consulent Ds. v. Velzen en zullen Pols- broek en Benschop bezoeken.

Vleuten en De Meern vraagt of het goor- loof is, dat er een broeder en zuster geschap- te worden aan den heer B. de Moen te Doo- burg. Worde daar wel om gedacht, zoo vraag ik zeer vriendelijk. Van collecten, die de Kerken zelf vaststellen, stort men één tiende deel in de Generale Kas; deze extra-collecte behoort er- geluk in te vloeien. En moge dat veel zijn! De Heere zegne er de herten toe.

Met vriendelijken dank voor de opening,
U. E. D. v. d. n.,
J. HANJA,
Secretaris van de Deputaten der Gener. Synode voor de Zending.
Steenvijk, 8 September 1903.

De Dijkstraende Centrale Diaconale Conferentie

der Gereformeerde Kerken dezer landen be- hoort reeds tot de geschiedenis. Pas was Augustusmaand, de tijd van alge- meene verpozing was, — die ditmaal aan velen groote teleurstelling bezorgd had, bij gebrek aan de noodige droogte en een behoor- lijken graad van warmte — voorbij, toen op den tweeden dag van Herfstmaand tal van broeders daken uit alle deelen des lands te Amersfoort samenkwamen.

Was het, om bij het rijzen van den thermo- meter, die ons liefelijk en warm weder schonk, in tegenstelling van de koude en den regen der vorige maanden, zich te verlustigen in het hooren zingen van „de nachtegaal van Amisfort“, waarvan Vondel spreekt, of om, gelijk de Zuidfische officieren, een krans te leggen op de wereldberoemde kei?

Wat het laatste betreft, om zich met officieren- en studenten-gruppen op te houden, daarvoor zijn onze diakenen te ernstige menschen, en wat het eerste aangaat, het moge bijwijlen aangenaam zijn, een luisterend oer te leenen aan de schoone zangen van dien grooten dichter, onze diakenen hadden een ander doel.

Niettegenstaande de zorgen en besloemingen van 't dagelijksche leven, voor velen hunner, hadden zij zich opgemakt om met elkander van gedachten te wisselen over tal van ernstige vraagstukken, hun ambt betreffende, die om oplossing roepen. En dat de ernstige vraag- stukken ernstig werden behandeld, kwam vooral uit in de drukke discussie, die gevoerd werd. Het was soms een kruisvuur van woorden, en men streed alsof persoonlijk voordeel te be- halen viel.

Letwel, wij beschuldigen niemand van per- soonlijk voordeel of belang op het oog gehad te hebben! Dat zij verre! Maar wanneer men persoonlijk voordeel beoogde, behoefde men niet vuriger voor zijne meening uit te komen, dan nu soms geschiedde.

Het is voor schrijver dezes dan ook niet mogelijk, een geheel volledig en juist verslag te geven. Toch zullen wij, naar onze beste weten, de lezers van dit blad met het verhandelde op de hoogte trachten te brengen.

terwijl Ds. Brouwer opgedragen wordt te zorgen voor het persverslag.

De preses heet Ds. Geerds, voor 't eerst ter vergadering, hartelijk welkom.

Rapport van de deputaten der Provinciale Synode wordt uitgebracht door Ds. Meijering, alsook het rapport van de deputaten der ker- kistatist door Ds. Brouwer.

Een verzoek van br. H. om, na het slagen van zijn examen te K. een vervroegde classische vergadering voor het praeparatoir examen met het oog op de voorttelling zijner studien in het buitenland. Dit verzoek wordt toegestaan.

Aanvraag om ze trap van censuur toe te passen op een broeder in de kerk te M. De classis adviseert deze zaak terug te wijzen naar den kerkeraad.

Een verzoek van de kerk te E. C. om een classische aanbeveling op een circulaire, die aan de verschillende kerken in de provincie zal gezonden worden om financieelen steun.

Dit wordt toegestaan.

De rekening van den classicaelen penning- meester en de emeritiverzorging wordt nagezien en in orde bevonden.

Ds. Meijering als deputaat voor de Zending op Soemba doet enige mededeelingen.

De verschillende deputaten worden gecon- troleerd, alleen door vertrek van Ds. O. wordt Ds. Fokkens benoemd als deputaat voor pro- priatie van beroepingen.

Op de volgende vergadering die gehouden zal worden D. V. 14 Oct. a.s. te Stadskanaal, moeten de collecten gestort worden voor emerit- verzorging, Theol. School en hulpbehoevende Kerken.

Niets meer aan de orde zijnde, sluit Ds. Meijering deze vergadering met dankzegging.

Namens de Classis:
R. BROUWER.

Eene extra-collecte voor de Zending.

Vóór enkele weken heb ik aan alle Gerefor- meerde Kerken eene circulaire gezonden, onder- teekend door alle Deputaten der Generale Synode voor de Zending, waarin dringend ver- vraagd werd om eene extra-collecte voor de Zending te willen houden op 13 September, alsoo op aanstaanden Zondag.

De nood dreef de Deputaten: zij konden niet anders; geloof mij — zij hadden gaarne gezien, dat het niet noodig ware geweest, doch zij durfden de uitschrijving niet nalaten.

In vele kerkelijke bladen is genoemde cir- culaire, op mijn verzoek, toen ook opgenomen geworden.

Ik ben daar dankbaar voor.

Alle Kerken zullen nu den dag van de col- lecte, 13 Sept., zich wel herinneren en ik heb het vertrouwen, dat ook bijna alle, ja misschien nog wel alle, ze zullen houden.

Nu werd mij echter voor een paar dagen van zeer betrouwbare zijde meedeeld, dat bij sommige Kerken de gedachte bestaat, dat zij van deze extra-collecte slechts één tiende deel hebben te storten in de Generale Kas voor de Zending.

Ik haast mij om de verwarring in zake de opzending, die daardoor kan ontstaan, nog indien mogelijk, te voorkomen.

Niet een deel van de extra-collecte, maar geheel deze extra-collecte behoort opgezonden te worden aan den heer B. de Moen te Doo- burg. Worde daar wel om gedacht, zoo vraag ik zeer vriendelijk. Van collecten, die de Kerken zelf vaststellen, stort men één tiende deel in de Generale Kas; deze extra-collecte behoort er- geluk in te vloeien. En moge dat veel zijn!

De Heere zegne er de herten toe.

Met vriendelijken dank voor de opening,
U. E. D. v. d. n.,
J. HANJA,
Secretaris van de Deputaten der Gener. Synode voor de Zending.
Steenvijk, 8 September 1903.

De Dijkstraende Centrale Diaconale Conferentie

der Gereformeerde Kerken dezer landen be- hoort reeds tot de geschiedenis. Pas was Augustusmaand, de tijd van alge- meene verpozing was, — die ditmaal aan velen groote teleurstelling bezorgd had, bij gebrek aan de noodige droogte en een behoor- lijken graad van warmte — voorbij, toen op den tweeden dag van Herfstmaand tal van broeders daken uit alle deelen des lands te Amersfoort samenkwamen.

Was het, om bij het rijzen van den thermo- meter, die ons liefelijk en warm weder schonk, in tegenstelling van de koude en den regen der vorige maanden, zich te verlustigen in het hooren zingen van „de nachtegaal van Amisfort“, waarvan Vondel spreekt, of om, gelijk de Zuidfische officieren, een krans te leggen op de wereldberoemde kei?

Wat het laatste betreft, om zich met officieren- en studenten-gruppen op te houden, daarvoor zijn onze diakenen te ernstige menschen, en wat het eerste aangaat, het moge bijwijlen aangenaam zijn, een luisterend oer te leenen aan de schoone zangen van dien grooten dichter, onze diakenen hadden een ander doel.

Niettegenstaande de zorgen en besloemingen van 't dagelijksche leven, voor velen hunner, hadden zij zich opgemakt om met elkander van gedachten te wisselen over tal van ernstige vraagstukken, hun ambt betreffende, die om oplossing roepen. En dat de ernstige vraag- stukken ernstig werden behandeld, kwam vooral uit in de drukke discussie, die gevoerd werd. Het was soms een kruisvuur van woorden, en men streed alsof persoonlijk voordeel te be- halen viel.

Letwel, wij beschuldigen niemand van per- soonlijk voordeel of belang op het oog gehad te hebben! Dat zij verre! Maar wanneer men persoonlijk voordeel beoogde, behoefde men niet vuriger voor zijne meening uit te komen, dan nu soms geschiedde.

„Hebt gij de diakenen uwer Kerk ook op- gewekt en aangemoedigd om onze vergaderingen te bezoeken, om door onderlinge bespreking eenigermate er toe te geraken, dat ook het diakenambt de plaats inneemt, die naar Gods bestel daaraan is toegewezen?“

Zijt gij nalatig gebleven, denkt er eens ernstig over na en vervult ook in dezen uwen plicht, opdat ook in 't vervolg van u niet ter onreer, maar ter eere moge gezegd worden: „Zoo de predikant, zoo de kerkeraad,“ dus ook de diakenen.

Doch ter zake.

De Conferentie kwam als vorige jaren samen in het Nieuwe Kerkgebouw aan de Lange- gracht, ook thans weder welwillend door den Kerkeraad afgestaan.

Eenvoudig en netjes was door de broeders diakenen te Amersfoort alles ingericht, zoodat wij van hen kunnen zeggen, wat Vondel van de stad zong:

„Hier wordt de vreemde van den gastrijve ingezetenen gewelkomt, recht en slecht en zonder dwase pracht.“ De Wel Eerw. Heeren A. M. Donner en H. Teerink hadden beide met de meeste bereidwilligheid, evenals voorgaande jaren, toegezegd de Conferentie van advies te dienen. Doch ook hier was het al weer teleur- stelling. De mensch wikt, maar God beschikt. De Donner mocht niet in ons midden zijn.

Door den dood zijns geliefden en alom hoog- gesachten vaders in rouwe gedompeld, was Z. Eerw. verhinderd in ons midden te zijn. Op des te hooger prijs werd daarom de tegen- woordigheid van Ds. Teerink en de door Z. Eerw. gegeven adviezen gesteld.

Eene vergoeding niet alleen door het Comité, maar door de gansche vergadering zeer gewaar- deerd, ontvingen wij in den jeugdigen predi- kant te Wormerveer, Ds. J. H. Jonker, die als afgevaardigde ter vergadering tegenwoordig, zich door woord en adviezen een plaats in het hart van vele broeders heeft verworven.

Z. Eerw. ook in het vervolg op onze Confe- rentie te ontmoeten, zal ons zeer aan- genaam zijn.

I. Opening der Vergadering.

Te ruim tien uur werd de vergadering door den voorzitter, br. G. Struik van Enkhuizen, die hoewel een weinig ongesteld, toch den ganschen dag trouw op zijn post bleef, geopend. Na het zingen van Ps. 66 vs. 2 en het lezen van Luk. 10 vs. 25—37 ging de Vice-Voorzitter, br. G. Terhaak van Alkmaar, der vergade- ring voor in 't gebod.

De Voorzitter, verhinderd een officieel wel- komstwoord uitte spreken, heette allen hartelijk welkom en sprak den wensch uit, dat wij een gezegend dag van den Heere mochten ont- vangen en dat onze bespreking veel vruchten mocht opleveren voor de arme broeders en zusters aan onze zorgen toevertrouwd.

Ds. Teerink deelde daarop mede, dat Ds. Donner door de bekende droeve omstandighe- den tot zijn leedwezen niet kon tegenwoordig zijn, en stelde daarom voor, een commissie af te vaardigen ten einde onzen hooggesachten ad- viseur te condolereen. Na enige bespreking, waarbij gevoelige woorden werden geuit over het heengaan van den eminenten doode en diens beteekenis voor Kerk en Vaderland, werd op voorstel van den Voorzitter eenparig besloten de Comitéleden Von Meyenfildt en Janse als deputatie namens de Conferentie af te vaardigen. Deze broeders voldeden in de pauze aan hun opdracht, en deelden der vergadering mede, dat onze in droefheid nedergezeten adviseur de deelname der broeders met groote erkente- lijkeid ontvingen had.

II. Lezing der Notulen en Presentielijst.

Door den Secretaris werden daarna de notu- len der vorige Conferentie gelezen en zonder enige aanmerking door de vergadering onder dankbetuiging aan den Secretaris, gearresteerd.

Br. Spier van Amsterdam maakte naar aan- leiding van de gelezen notulen de opmerking, dat hoewel de arbeid der Commissie in zake het tot stand komen van een eigen Diaconaal Orgaan schijnbaar vruchteloos was geweest, door het niet aannemen van de voorstellen door die Commissie ten vorigen jare gedaan, toch die ar- beid in zooverre een gewenscht gevolg had ge- had, dat wij thans een Diaconaal Corresponden- tieblad bezaten, waarin de belangen van het Diaconaat werden besproken. Dankbaar voor hetgeen wij daarin ontvangen hadden, konden toch onderscheidene broeders hun betuiging van leedwezen niet onderdrukken over een bekend artikel in No. 2 van dit blad, en nog altijd is men wachtende, dat de hooggeachte redacteur daarop ridderlijk terugkome en onze diakenen in eere herstelle.

Uit het lezen der Presentielijst bleek, dat 40 Diaconiën door 63 afgevaardigden, benevens een 40 tal hospitanten waren vertegenwoordigd.

III. Voorziening in de Vacaturen.

ontstaan door de periodieke aftreding van de broeders C. F. Von Meyenfildt van Amsterdam, G. Terhaak van Alkmaar, H. Wind van Groningen, en R. Broekhuizen van Meppel.

De Voorzitter benoemde als commissie van stemopneming de br.'s Van Haselen van Amers- foort, Onck van Arnhem en Spits van Zaandam. Juist zou deze commissie haar arbeid aanvan- gen, toen op voorstel van br. Slothouwer van Zetten de aftredende broeders bij algemeene acclamatie opnieuw herkozen werden.

Punt V. VI en VII. Medische hulp.

Nu kan punt IV der Agenda in behandeling genomen worden, doch daar een der rapporte- urs nog niet ter vergadering was, werden eerst de vraagpunten betreffende de medische hulp in bespreking gebracht.

Punt V. „Wat is ten opzichte van de medi- sche hulp aan de beoefening gewenscht: a. iedere (n) beoefening de vrije beschikking te geven over den arts en den apotheker zijner (harter) keuze, b. met een bepaalden dokter en apotheker een contract te sluiten, c. een accoord aan te gaan met het gemeente- bestuur,

d. de geheele geneeskundige hulp wegens gebrek aan middelen over te laten aan het Bur- gerlijk armbestuur?“ Middelburg C.

Punt VI. „Hoe hebben de Diaconiën in 't algemeen de medische hulp ingericht? Breukelen.

Punt VII. „Mogen de armen vrij blijven in de keuze van een geneesheer of heeft de Diaconie het recht hen te verwijzen naar een door haar aangestelden dokter, of naar den geneesheer, die van wege de burgerlijke Ge- meente met de armen praktijk belast is?“ Assen.

(Wordt vervolgd.)
Namens het Comité,
R. BROEKHUIZEN, Secretaris.

Buitenland.

Rusland. Russische kerkelijke toe- standen.

In De Gids van Juni 11. vonden we het vol- gende van Jhr. M. Engelen, over het kerkelijk leven in Rusland:

„De Russische kerk stond oorspronkelijk onder een patriarch; toen in 1700 die stoel open- viel, liet Peter de Groote die plaats onbezet, en riep in 1721 de „heilige Synode“ in het leven, als hoogste college in de kerk, terwijl de macht van den patriarch overging op den Tsaar. De Synode is een college van Staat, waarin de Tsaar wordt vertegenwoordigd door een procureur; alle besluiten moeten door hem goedge- keurd worden. De geestelijkheid is in twee groepen verdeeld; de kloostergeestelijken of zwarte en de wereldlijke of witte geestelijken, die echter ook zwart gekleed zijn; de „popen“ behooren tot de laatsten. Ben ik goed inge- licht, dan is de pope niet de herder der ge- meente, maar de persoon, die den kultus leidt en de sacramenten bedient. Op het platte land is de roep die van hem uitgaat niet best. Te Moskou in het museum van Tretjakoff, zag ik een schilderij, waar een pope, in ambtsgewaad, een woning uitgaat; de pope in een houding, die op een „ken-eijken staat“ doelt.

De kerken, inwendig meestal rechthoekig, hebben 5 koepels, waarvan de middelste de grootste is, allen voorzien van een Grieksch kruis; de koepels zijn verguld of met heldere kleuren gedekt. Het koor, de plaats voor de kerkezoekers, is van het „allerheiligste“ (waar geen vrouwen mogen komen) dat een paar treden hooger ligt, gescheiden door een wand, voorzien van heilige beelden in vlak ornament (plastische beelden zijn er niet) de „iconostas“, daarin zijn drie deuren, de middelste is de „heilige“ deur, waartegenover, in het „allerheil- igste“, het altaar staat met het evangelie en de hostie. Orgels zijn niet aanwezig; evenmin zit- plaatsen, de dienst op Zondag, die van 10—12 uur duurt, wordt staande aangehoord. Prek- stelen zijn zeldzaam, omdat toespraken weinig worden gehouden, de dienst is hoofdzakelijk formalistisch. (De schrijver bedoelt ongetwijfeld, dat alles toegeat naar een vasten ritus met voorgeschreven ceremoniën). De vrucht der kerk moet, te oordeelen naar de kerkegebou- wen, wel groot zijn. In de hoofdkerken blinkt alles van goud, overal met mozaiek en marmer. De kathedraal van St. Isaak, een heilige uit Dalmatie, de hoofdkerk in St. Petersburg, is gebouwd van 1819—1858; de kosten bedroegen iets minder dan 20 miljoen gulden. De iconostas is versierd met 33 afbeeldingen van heiligen, meer dan levensgroot, allen in mozaiek, de twee hoofdportalen hebben elk 16 statuen van Finlandsch graniet, uit één stuk (monolithen), 16 meter hoog en 2 meter in omvang; onbegrijpelijk hoe die statuen konden worden ge- houden in de groeven en opgesteld. De kathedraal van Karan, gebouwd naar de Pieterskerk te Rome, met een kolonade, buiten, van 136 kolommen, heeft binnen 56 statuen, 12 meter hoog. Bijzonder prachtig, naar onze begrippen te „druk“, door al het goud en de weelderige inrichting, is ook de kathedraal van Peter en Paul, waar de keizerlijke graven zijn. Nu, om bij de kerken te blijven, noem ik nu hier ook de kerk van den heiligen Verlosser te Moskou, gebouwd ter herinnering aan de jaren 1812—1814, in de jaren 1837—1883; de kosten heb- ben meer dan 19½ miljoen gulden bedragen; bij feestelijke gelegenheden wordt de kerk ver- licht door 3700 kaarsen; ongelukkig is de pracht die daar heerscht, te Moskou is de kerk ook bekend om haar eigenaardige koepels, die den vorm hebben van ananassen en tien, gekleurd met de meest vreemde en schitterende kleuren; een hoogst vreemd indruk geeft dat. Zij werd gebouwd door Ivan „den geweldige“ (1550); de sage gaat er, dat Ivan den bouw- meester vroeg of hij nog iets mooiers konde scheppen; op het bereijgend antwoord liet Ivan hem de oogen uitsteken, om hem te ver- hinderen iets mooiers te leveren.

In de Isaaks-kathedraal te St. Petersburg woonde ik een godsdienstoefening op Zondag bij. De kerk was geheel gevuld. In het koor is het vrij donker, slechts gedempt licht treedt er binnen; in het fond der kerk trekt, door de geopende „heilige“ deur zichtbaar, een geschilderd venster, de opstanding van Christus voor- stellend, de volle aandacht; sterk verlicht, de duisternis in het koor werkt als tegenstelling, komen de kleuren zeer fraai uit. Prachtig was het gezang van twee zangkoren, staande tegen de iconostas aan weerszijden van de „heilige“ deur (dus niet van een galerij); vooral fraai klonk de samensmelting van de hooge tenorstemmen met de op dezelfde noot lang aange- houden diepe bastonen; en bepaald indruk- wekkend was een door een priester gezongen gebed, waarin vooral uitkwamen de laatste woorden.

Nevens de kerken trekken de santscht de kapellen, waar, bij open deuren, gebeden worden gelezen; op den Newsky, een paar passen van de straat af, op een zeer druk bereden brug over de Newa, waar de twee lijven van den paardentram, zich rechts en links om de kapel bewegen, te midden van al die herrie, worden goddienstplechtigheden verricht, hetzij door de geestelijken zelf, hetzij door een priester. Zelfs in spoorwegstations zijn er kapellen. Zoo op het station te Brest, van de lijn Moskou—Warschau (ik vernam, dat het op meer stations voorkomt), zag ik, in de hal waar de plaatskaarten — de biljetten, zoo als het in het Russisch heet — worden genomen en de bagage wordt afgele- verd, vlak bij een doorgang naar de wachka- mers, een, als men 't zoo kan noemen, open kapel.

Het branden van kaarsen voor de afbedin- gen der heiligen is ook in Rusland gebruik; maar het maakt een vreemd indruk, dat de kaarsen in de kerken en kapellen worden ver- koocht. In de Isaaks kathedraal zag ik daarvoor een paar personen in een bureau zitten, in de kapel op de Newsky doet het een priester. Men vertelde mij, dat te Peterhof, in de kapel in het spoorwegstation — te Peterhof is in het buiten- verblijf van den keizer — een automaat voor die kaarsen geplaatst. Zeker zijn zij een groote bron van inkomsten voor de kerk; elke kaars kost van 25 tot 5 kopeken (32—64 cent); de daar- voor bestemde borden bij de beelden staan steeds vol, van tijd tot tijd doet de rwe hand van een kerkenknecht een greep om plaats te maken — de weggenomen kunnen gemakkelijk worden omgesmolten. Ik zag ook brood verkoopen in de kerk; ben ik goed ingelicht, dan wordt dat gezegd door een priester en dan aan bekende- den geschonken.

Een andere uitoefening van kerkelijke plich- ten is het kussen van de beelden én van den grond, althans het aanraken van den grond met het voorhoofd; en vooral het maken van het teken des kruises, wat vele malen achtereen